

УДК 336.02

ВПРОВАДЖЕННЯ НОВІТНІХ МЕТОДІВ ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Руснак Л.Р., Попова Е.М.

Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

На сьогоднішній день в Україні відбуваються суттєві зміни в економіці. В цій статті ми розглянемо розвиток основи управління фінансовою стабільності, системного підходу до фінансової стабільності в цілях забезпечення економічної безпеки держави; способи забезпечення фінансово-економічної стабільності. Без фінансової безпеки практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед державою, тому фінансовій системі треба приділити особливу увагу. У статті ми дослідили та узагальнили теоретичні засади у сфері фінансово-економічної безпеки. Провели аналіз існуючих точок зору щодо трактування змісту поняття «фінансово-економічна безпека». Здійснено контент-аналіз поняття «фінансово-економічна безпека» та обґрунтовано необхідність системного підходу до формування системи фінансово-економічної безпеки України.

Ключові слова: економіка, фінансова безпека, ідентифікація ризиків, банківська система, реформування бюджетної системи.

Для України сьогодні, маючи на увазі її систему міжнародних економічних і політичних відносин, з боку деяких багатосторонніх договорів і взаємно-складних з точки зору зобов'язань, у достатньо таки нелегкий час, уразливість економічної безпеки повинна бути проаналізована і вирішена шляхом свободи вибору варіантів політики розвитку, адекватного використання власних факторів виробництва і залучені представники фізичного капіталу, людських і фінансових ресурсів.

Фінансова безпека є однією із найважливіших складових економічної безпеки, без неї практично неможливо вирішити жодне із завдань, які стоять перед державою. Зважаючи на особливості сучасної економічної системи, на мою думку, слід більше загострити свою увагу на дослідженні питання забезпечення фінансової безпеки банків. Через те що, основною причиною світової економічної кризи і ядром цих подій є саме фінансова система. Прорахунки, нестабільність, не гідна захищеність, неадекватність і обсяги операцій на світових фінансових ринках призвели до того, що економічна криза охопила всі країни.

Основною складовою фінансової системи є банківська система, через те питання фінансової безпеки банків нині є найбільш актуальним. Зокрема влучним це питання є для банківської системи України, бо етапи зростання неминуче ведуть до спадів та зв'язаних з цим кризових явищ.

Питання фінансової безпеки розглядали такі вчені, як О.В. Ареф'єв, О.І. Барановський, І.А. Бланк, М.Д. Білик, Н.А. Гринюк, О.А. Кириченко, Ю.Г. Кім, В.П. Мартинюк. Зазначу, що погляди на фінансову безпеку, її складові та методи оцінки у працях вчених відрізняються. Саме тому постає потреба більш детально розглянути значущість фінансової безпеки, її ролі у системі фінансового управління підприємств.

Головною метою цієї роботи є розвиток основи управління фінансовою стабільності, системного підходу до фінансової стабільності в цілях забезпечення економічної безпеки держави; визначення показників системи раннього запобігати кризам, створення та адаптація первинних

цінностей для економіки України; способи забезпечення фінансово-економічної стабільності.

Фінансова безпека – це захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин; захищеність домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки держави фінансовими ресурсами, здатність фінансової системи забезпечити ефективне функціонування економічної системи та стале економічне зростання [2, с. 484].

Без фінансової безпеки практично неможливо вирішити жодне із завдань, що стоять перед державою. У цьому контексті доволі переконливим аргументом є слова М. Єрмошенка, який зазначає, що фінансова безпека є ґрунтовною складовою економічної безпеки держави, оскільки на фінансах базується будь-яка економіка, фінанси – кров економічної системи держави. Вчений обґрунтовує необхідність забезпечення і підтримки фінансової безпеки держави, тому що вона стосується не лише держави в цілому, а й усіх галузей національного господарства, приватних підприємств, усього суспільства. Нехтування станом фінансової безпеки може призвести до катастрофічних наслідків: занепаду галузей, банкрутства підприємств і, зрештою, підриву системи життєзабезпечення держави з подальшою втратою її суверенітету [5].

Фінансову безпеку банківської системи в цілому та її окремих складових слід розглядати у двох аспектах. По-перше, з погляду фінансових наслідків її(їх) діяльності для країни загалом та окремих клієнтів і контрагентів. По-друге, з точки зору недопущення та відвернення реальних і потенційних загроз фінансовому стану усієї банківської системи країни, Національного банку України та банківським установам [1, с. 116].

Загалом, сутність фінансової безпеки банківської системи полягає у забезпеченні найефективнішого використання ресурсного потенціалу, створенні сприятливих умов для реалізації економічних інтересів банківських установ, попередженні внутрішніх і зовнішніх загроз банківській системі, створенні умов її стабільного й ефектив-

ного функціонування. Фінансова безпека держави включає: бюджетну, податкову, боргову безпеку, фінансову безпеку банківської системи, валютну, грошово-кредитну, інвестиційну безпеку, фінансову безпеку страхового та фондового ринку [5].

Якщо брати банківську систему України, то в міру залучення економіки нашої країни до світової, зі збільшенням ступеня її інтеграції в світову фінансову систему, залежність від нестабільності на світових фінансових ринках зростає. Остання світова криза все сильніше позначається на банківській системі України, зростає вартість ресурсів для банків, починають виникати проблеми з ліквідністю, скасовуються перспективні проекти через нестачу фінансових ресурсів і неможливість їх отримання на зовнішніх ринках.

Основні загрози фінансовій безпеці держави становлять [3, с. 56]:

- недосконалість бюджетної політики і нецільове використання коштів бюджету;
- ефективність податкової системи, масове ухилення від сплати податків;
- значні обсяги державного та гарантованого державою боргу, проблеми з його обслуговуванням;
- різкі зміни рівня цін та курсу національної валюти;
- значна різниця співвідношення доходів найбільш і найменш забезпеченого населення та недостатня соціальна захищеність певних груп населення;
- невисокий рівень капіталізації банківської системи, невеликі обсяги довгострокового банківського кредитування та значний рівень відсоткових ставок із кредитів;
- залежність реформування економіки країни від отримання іноземних кредитів;
- низький рівень інвестиційної діяльності;
- зростання «тіньової» економіки, посилення її криміналізації, нелегальний вплив валютних коштів за кордон тощо.

Недостатній рівень збирання податків в Україні зумовлений ще й проблемою «тінізації» економіки. На сьогодні ще триває процес прийняття Податкового кодексу України, в якому доопрацьовуються підстави щодо здійснення ефективної податкової політики.

Податковий кодекс України має передбачати удосконалення методики стягнення податків, досягнення оптимального співвідношення прямих і непрямих податків, обґрунтування системи диференційованих ставок податків та упорядкування податкових пільг.

Перед фінансовою безпекою поставлені такі завдання [3, с. 151]:

- 1) Визначення індикаторів фінансової безпеки банку;
- 2) Ідентифікація ризиків і пов'язаних з ними потенційних небезпек;
- 3) Впровадження системи діагностики та моніторингу стану фінансової безпеки;
- 4) Контроль за виконанням запланованих заходів;
- 5) Аналіз виконання заходів, їх оцінка коректування;
- 6) Розробка заходів, спрямованих на забезпечення фінансової безпеки банку як в короткостроковому, так і в довгостроковому періодах.

Таким чином фінансова безпека є важливою складовою національної безпеки, і є таким станом банківської установи, що характеризує стійкість та збалансованість до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і формувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Своєчасна розробка і використання новітніх методів аналізу та прогнозування фінансових показників сприятиме попередженню можливих збитків та банкрутства, запровадженню нових антикризових шляхів виходу зі скрутного становища.

Основними цілями подальшого розвитку банківської системи України є [7]:

- зміцнення банківської системи України, підвищення її стійкості до криз;
 - зміцнення довіри до банківської системи з боку вкладників та інвесторів;
 - активізація діяльності банків з залучення коштів та їх трансформація в кредити для реального сектора економіки;
 - поглиблення інтеграції банківської системи України до світового фінансового простору.
- Для досягнення визначених цілей необхідно виконати такі пріоритетні завдання:
- підвищити рівень капіталізації банків;
 - підвищити якість корпоративного управління в банках;
 - удосконалити систему управління ризиками та внутрішнього контролю;
 - удосконалити практику регулювання та нагляду за банківською діяльністю;
 - забезпечити прозорість функціонування банківської системи;
 - законодавчо забезпечити захист прав кредиторів, вкладників і позичальників;
 - розширити спектр, збільшити обсяг продуктів і послуг на банківському й фінансовому ринках;
 - запобігати і протидіяти легалізації коштів, отриманих злочинним способом і фінансуванням тероризму;
 - продовжити роботу з адаптації банківського законодавства України до законодавства Європейського Союзу, рекомендацій Базельського комітету з банківського нагляду та інших міжнародних організацій.

Стабільність банківської системи значною мірою залежить від рівня та якості управління ризиками, найголовнішим з яких є кредитний ризик, зокрема ризик операцій з інсайдерами. Наразі чутливість банків до інших ризиків – ліквідності, зміни процентної ставки, валютного курсу – є досить низькою, що навіть за недосконалої практики їх управління не становить суттєвої загрози для надійності банківської системи.

Підвищення рівня фінансової безпеки держави потребує системних дій, які мають містити в собі механізми у сфері бюджетної та монетарної політики, фондового ринку, а також у сфері регулювання корпоративного сектору економіки тощо. Можна запропонувати наступну систему заходів стосовно зміцнення фінансової безпеки України:

- реформування бюджетної системи;
- удосконалення монетарної політики;
- удосконалення валютної політики;
- регулювання фондового ринку;
- регулювання корпоративних відносин;

• регулювання страхового ринку.

Реалізація запропонованого комплексу заходів, що охоплює більшість складових фінансової безпеки, актуальних для України, дозволить значно підвищити її рівень за умови забезпечення підтримки на законодавчому, виконавчому, владному рівнях.

Отже, проведені дослідження показали, що фінансова безпека держави є складним поняттям, яке включає в себе боргову, бюджетну, фондову, страхову, кредитну, валютну, банківську, податкову, інвестиційну, корпоративну та корпора-

тивну монетарну складові. Максимальні загрози фінансової безпеки України криються у сфері зовнішньої заборгованості, високої вартості банківських кредитів, високого рівня доларизації економіки, зростання її тіньового сектору, від'ємного платіжного балансу. Задля зміцнення фінансової безпеки України треба надавати перевагу таким напрямкам, як: реформування бюджетної системи; удосконалення монетарної та валютної політики; регулювання фондового ринку; регулювання корпоративних відносин; регулювання страхового ринку.

Список літератури:

1. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Х.: Право, 2009. – 312 с.
2. Фінанси для фінансистів [текст]: підручник. / О. А. Шеремет, І. В. Дем'яненко, К. В. Багацька за заг. ред. Т. А. Говорушко – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 612 с.
3. Зубок М. І. Безпека банківської діяльності: навч. посіб. / Зубок М. І. – К.: КНЕУ, 2002. – 190 с.
4. Карась П. М., Приходько Н. В., Пащенко О. В., Гришина Л. О. – К 21 Банківська система: навчальний посібник / П. М. Карась, Н. В. Приходько, О. В. Пащенко, Л. О. Гришина. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 292 с.
5. Фінансова безпека: сутність і місце в системі економічної безпеки [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/19740704/finansii/finansova_bezpeka_sutnist_mistse_sistemi_ekonomichnoyi_bezpeki
6. Сучасні методи аналізу і прогнозування як інструмент попередження фінансової кризи на підприємстві [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua>
7. Цілі, завдання і способи зміцнення грошово-банківської системи в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.com>

Руснак Л.Р., Попова Е.М.

Черновицький торгово-економічний інститут
Київського національного торгово-економічного університету

ВВЕДЕНИЕ НОВЕЙШИХ МЕТОДОВ ДЛЯ МОДЕРНИЗАЦИИ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ РАДИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ГОСУДАРСТВА

Аннотация

На сегодняшний день в Украине происходят существенные изменения в экономике. В этой статье мы рассмотрим развитие основы управления финансовой стабильности, системного подхода к финансовой стабильности в целях обеспечения экономической безопасности государства; способы обеспечения финансово-экономической стабильности. Без финансовой безопасности практически невозможно решить ни одну из задач стоящих перед государством, потому финансовой системе надо уделить особое внимание. В статье мы исследовали и обобщили теоретические основы в сфере финансово-экономической безопасности. Провели анализ существующих точек зрения относительно трактовки содержания понятия «финансово-экономическая безопасность». Осуществлен контент-анализ понятия «финансово-экономическая безопасность» и обоснована необходимость системного подхода к формированию системы финансово-экономической безопасности Украины.

Ключевые слова: экономика, финансовая безопасность, идентификация рисков, банковская система, реформирование бюджетной системы.

Rusnak L.R., Popova E.M.

Chernivtsi Institute of Trade and Economics
of Kyiv National University of Trade and Economics

THE INTRODUCTION OF NEW METHODS FOR UPGRADING UKRAINE'S FINANCIAL SYSTEM TO ENSURE ECONOMIC SECURITY

Summary

Today in Ukraine there are significant changes in the economy. In this article we will discuss the development of management bases financial instability, systematic approach to financial stability in order to ensure economic security; ways to ensure financial and economic stability. Without financial security is almost impossible to solve none of the problems facing the state, because the financial system should be given special attention. In this article we explored and summarized theoretical background in finance and economic security. Analyzed the existing points of view regarding the interpretation of what constitutes «financial and economic security». Done content analysis of the concept of «financial and economic security» and the necessity of a systematic approach to forming a system of financial and economic security of Ukraine.

Keywords: economics, financial security, identification of risks, the banking system, reforming the budget system.